

művészi iparágakat is kezdő sujtani. A gablonzi ismeretes üvegipar, amely főleg üveggombokat és üvegékszert termel, az érdekelt gyártulajdonosok egyezménye folytán termékeinek árait 10–15 százalékkal emelte. — A művészi ipar anyagainak termelését a fogyasztás természetesen befolyásolja, így például, mivel újabb időben az ú. n. Bruyèrefanem, az erica arborea, ama ismeretes vörösbarna felhasználata emelkedett, annak Délfranciaországból és Spanyolországból való behozatala tetemesen emelkedett. Hasonlóképpen a divat is fokozza a termelést; így az új divatos görbe fogantyúval bíró sétabot nagy kelendőse az erre alkalmas fák kerti plántálásának fokozását okozta; az erre a célra alkalmas meggy- és tölgycsemetéket jelenleg déli Európában nagyban termelik.

SZAKFOLYÓIRATOK SZEMLEJE.

DÍSZÍTŐ MŰVÉSZET. A technikai és tektonikus művészetekben felhasználható ösmotívumok tanulmányáról — különösen a plasztikában — ír H. Banke a Kunstgewerbeblatt 10-ik számában érdekes cikket. Újat voltaképpen nem mond, de amit mond, az elég fontos és okos, hogy többször is ismételjék. A díszítő tektonikus művészetek, mint amilyen a művészi ipar, a maga céljaira felhasználható motívumokat legnagyobb részben a természetből veszi, ez így volt a görög művészetben nagy mértékben és így van ma is. A naturalisztikus felfogásnak nem annyira ugyan, hanem a realisztikus-stilisztikusnak azonban, minő például a plasztikus, a kiválasztásnál és az ábrázolásnál erős kritikával kell eljárni, akár a növény-, akár az állatvilágból kölcsönöz, akár az újabb időben a mikroszkopikus apró lények eddig jóformán ismeretlen világából. Már most erre nézve azt tanácsolja a cikkíró, hogy a művész mindig újra közvetlenül a természethez és ne ilyen motívumgyűjteményhez forduljon, ő maga, a saját szemével merítsen onnan, ahol mint számos példával igazolja, még annyi sok az ismeretlen, a fel nem használt. Mert az igazi művészetnek nemcsak a felszínes, festői látszatra van szüksége, hanem a belső életfeltételek ismeretére abban a természetalkotta motívumban, a struktúrára, a tektonikai felépítésre, funkció, támasztás, hordás, tartás, összefogás, körülövezés stb. tekintetében; a stabilitást a műalkotásban a növény révén csak így érzük meg, csak így alkotjuk meg. Ajánlja tehát a festői vázóláson kívül az anatómiai, a taglalás eljárását rajzban és mintázásban. Ez az a téma, amelyet cikkíró bővebben kifejti és számos példával képből és írásban magyaráz és világossá tesz. — Az Art et décoration f. é. szeptemberi számában a szarunak művészi feldolgozását és alkalmazását tárgyalja egy cikk keretében

ben M. Jeanmaire és R. Leclerc. A számos ábrával élenkített dolgozat a művészi tekintetben nem eléggé felhasználható anyagra figyelmeztet és felkarolását javasolja. — Modern vasúti kocsik berendezéseket beszél meg és mutat be a Kunst und Handwerk 10-ik számában Berlepsch-Valendas, aki az egyik müncheni vaggongyár megbízásából ilyeneket tervezett és aki a sokféle igényeknek megfelelő vasúti kocsik-berendezést röviden leírja és néhány képpel magyarázza.

ESZTETIKA. Esztetikai témát tárgyal a Werkkunst 22-ik és 23-ik számában Jos. Aug. Lux, t. i. a jármű, a kocsik esztetikáját adja. Kifejti, hogy a járművek, a kocsik különféle fajtái, a gőzmozdonyt sem véve ki, esztetikai szempontból igen figyelemreméltó alkotások. Alaki kiképzése akár a régi, akár az újabb alkotásoknak mindig a célnak és legalább az időleges követeléseknek megfelelő. Cikkíró tehát fölveti a kérdést, hogy a célszerű egyszersmind szép-e. Példának felhossa a versenysonakot, az erőjárműveket, a gyorsmozdonyokat, a hajókat, s állítja, aminthogy igaz is, hogy a célszerűség parancsolta forma adja kezünkbe a kulcsot a szépnek meghatározásánál ott, ahol új dologról van szó. A technikai téren van tehát csirája — cikkíró szerint — az új építészetnek is. Érdekes fejtegetések ezek és figyelemreméltók.

ÉPÍTÉSZET. A torony építészeti és pedig történeti, mint alaki és technikai szempontból való méltatását folytatja C. Sutter az Architektonische Rundschau ezidei 10-ik számában. A cikket most is számos és igen jól megrajzolt eredeti felvétel mása kíséri, csak sajnos, hogy a dolgozat egyáltalában csak a német építészetet veszi tekintetbe. — E folyóirat ugyanazon számában olvasható H. E. Berlepsch-Valendas angolországi tanulmányútjáról írt »Parasztház és munkáslakás« című dolgozatának ismertetése. A túlszűfolt városok munkáslakás kérdése talán sehol sem oly fontos mint Angliában, de még hihetetlenül sok ott a tennivaló. Berlepsch megjelent monográfiájában e viszonyokat ismerteti és az új munkáslakuk és telepek példáit mutatja be szóban és képből. — A folyóirat 12-ik számában Herm. Weigle a mannheimi kiállításról, különösen a kiállítási architektúráról ír; megbeszélve az elrendezést, az egyes épületeket és a kertészeti (Gartenbau) kiállítást, amely utóbbinál különösen a művész kezéből származó tervek és elrendezések keltenek érdeket; ezeket építészeti kerteknek lehetne nevezni, mivel bennük az építészet az uralkodó elem: elrendezés, korlátok, falak, kutak, kert házak, medencék, szobrok, egy szóval: minden, csak virág nincsen; ha azonfelül hozzávesszük a sok egyenes vonalat és szögletet és egyik-másik objektumot, egyenesen idétlennek mondható alakításával, akkor a kerteknek keresettsége áll előtérben és nem az, amiért kertet kívánunk és létesítünk, hogy t. i. vonzó tartózkodó hely legyen a házon, a szobán kívül. Valóban érthetetlen, hogy Németországban miként lehetséges az, hogy különböző művészek mily könnyen érvényre jutnak. A kis házikertben ne keressünk monumentalitást: ott mindig az intímus vonatkozások, a szubjektív elem jönnek és jöjjenek is kifejezésre. Ebből a szempontból

pedig ezek a kertek, amelyeket a kísérő számos képből elég jól meg lehet ítélni, nem felelnek meg az igazi követelményeknek. Egészen más benyomásokat nyerünk a kiállítás harmadik részéről: a városi új műcsarnokról és műkiállításról. Ez az épület H. Billingnek mesterkezére vall. A cikket kísérő képek és a cikk írója is ezt beszél. — Az *Architettura Italiana* folyóirat 8-ik számában új olasz üzleti berendezéseket mutat be, amelyek az új művészet fejlődésének gyermekbetegségeiben szenvednek: egyrészt ez elfogultsággal, másrészt a szertelenség kinövésével. — Az *Art et Décoration* augusztusi számában Baillie Scott házairól és kertjeiről ír M. P. Verneuil. Baillie Scott maga is termékeny teremtő művész, s házáit, kertjeit, bútorait maga tervezi, rajzolja és festi, nála tehát erős az egyéni felfogás; csak hogy éppen az ő művészi függetlenségében módja van arra, hogy elveit meg is valósíthassa: ő úgy alkot, ahogyan gondolja hogy jó lesz. Azért neki hihetünk is; és kell is hinnünk, mert meggyőző elveinek helyességéről művészi megoldásaival. Hogy angol ember léte más az érzése mint például a miénk, az más kérdés; az egyszerűt kedvelő művész e kedvelését főleg a külsőn juttatja kifejezésre; a belsőt az egyszerű gazdagság uralkodik, ami kétségtelenül jobb — mondja Verneuil is — mint a rossz ízlés és vad vonalak felhalmozása, amire pedig annyi a példa ma is mindenfelé. Verneuil a cikkben több épületet és berendezés jellemzését adja, de mégis Baillie Scott könyvére »*Houses and gardens*« utal, amelynek számos példáján és képein okulást találhatunk. Jelen cikket is több szép illusztráció kíséri. — Egy újabb építészeti alkotást mutat be a *Deutsche Kunst und Dekoration* hasábjain (10. füzet) Fr. Wolff, t. i. a berlini egyik nagy áruházat (*Kaufhaus des Westens*), amelyet Emil Schaudt épített. A cikk írója az épületet a legújabb építészet egyik legkifejezőbb képviselőjének és jeles alkotásának mondja, amelynek számára a 15–16 éves, tehát elég új épületek egész sora — helyesen — áldozatul esett. Az olvasó számára legérdekesebbek a mellékelt képek, amelyek részint a külsőt, részint belső helyiségeket mutatnak. — A modern építészeti tárgyalja a *Werkkunst* egy cikkében is H. Muthesius. A modernség az építészetben egymagában nem, hanem csakis a jelennek szellemi főcéljaival való összefüggésében található. A XIX. század tudományos és a konkrété irányuló szelleme adhatja meg a feleletet az új és az előtte való építészeti felfogás különbségének mívoltára. A mérnöki tudomány az építészettel karöltve, új, sohasem látott feladatok felé lón állítva és valóban újat alkotott; sok tekintetben átalakulásoknak volt szülője és ezzel új igényeket támasztott. De eme igényeknek véglegesen mind máig az építészet nem felelt meg. Ma az önállóságra való törekedés, a nemzetinek érvényesítése és sok tekintetben idealisztikus törekvések járják és bizonyos, hogy ennek az áramlatnak az építészetben is kifejezésre kell jutni. Ha ma még egyébről nem is, de a régi stílus utánzásának elvi mellőzéséről már szólhatunk; ezen az alapon aztán szabadabban kezdődhet az új építészet felépítése. Végcélja azonban nem a régi formalisztikus és reprezentatív jelentőségében, hanem az új idők gondolkodásában rejlik.

KERAMIKA. Perui textil régiségekről adtunk számot múltkor (I. Magyar Iparművészet 226. oldal). Most ugyancsak a *Kunst und Handwerk* folyóirat 10-ik számában a perui keramikával foglalkozik L. Gmelin, a folyóirat szerkesztője. A régi perui keramika érdekesség és művészet tekintetében méltó párja a textilművészetnek. Nem ismeretlen ez a régi agyagművésesség az ő tipikus kifejezőmódjával a figurális motívumokban sajátos díszítésével, alakú különöségeivel. De hacsak eddig volna, érdeke az archeológiai és néprajzi érdeken felül nem emelkedne; nála azonban számos egyéni vonást és lelki jelentőség kifejezését is találjuk, ami művészi érzés bizonyítéka. Önálló agyagplasztikájuk a peruiaknak nem valószínű hogy lett volna. Azért nagyobb érdekűek az edénytípusok, amelyeknek figurális és állati alakokkal való kombinálása szinte a végtelenig menő változatban áll előttünk a perui keramika emlékeiben. A sárga, a vörös, szürke és fekete anyag, az érdes, a simított felületű, a színes megjelenés, a karcolt, festett, vonalas és folthatást célzó ornamentáció, az alakosság és végül a dekorációs szisztémák — mindmégannyi érdekességszámba menő dolog ennél a keramikánál. — Új porcellánról ad hírt a *Kunstgewerbeblatt* 10-ik száma. Az ismert nevű Th. Schmuz-Baudiss néhány újabb munkáját mutatja be a folyóirat. Tudvalevő dolog, hogy Schmuz-Baudiss a keramikai technikák újabb mestere. Kísérletezik és dolgozik folytonosan és ennek eredményeképpen művészi meglepetésekkel szolgált már több ízben. Mostani alkotásai is újabb technikai fogásokot mutatnak, amelyeket a cikk írója néhány szép kép kíséretében röviden ismertet. — A mai német köedényről és agyagárúról a *Werkkunst* 10-ik számában egy a berlini iparművészeti múzeumban tartott kiállítás alkalmából E. Jaffé írt cikket. A kizárólag német termékeket technikai — anyagi — és művészi jelleg szempontjából beszéli meg. Konstatálja a régi hagyományokon alapuló technikáknak újabb célok szolgálatába való szegődését és rámutat egyes műhelyekre és azoknak termékeire, valamint önállóan dolgozó keramikus művészek alkotásaira.

KERTMŰVÉSZET. A kert művészetének érdeke kezd terjedni; kiállításokon és folyóiratokban, könyvek révén, írásban és képen egyaránt. Az *Architektonische Rundschau* 11-ik számának mellékletén »Kertművészet és műkertek« címmel tárgyalja C. Zetsche a témát. Fájjalja mindenekelőtt, hogy a bérkaszányák között élő embernek a természettel való kapcsolódása és a növényvilág szépsége és sajátosságai iránt érdeke oly nagy mértékben elveszett. Ebből magyarázza a házikert mai jellegének kedvezőtlen-ségét és a kertek létesítésének majdnem rendes sikertelenségét. Nincsen egyéniség a kertben és művészi kecs nélkül valók. A »hogyan« kérdése révén áttér a mannheimi kiállítás kertjeire és azokat mintakerteknek nevezve az azokban nyilvánuló építészeti gondolatot emeli ki dicséretileg. Azt mondja, hogy a kertek mindegyikében minden zavaró mellékes dolog nélkül egy-egy külön művészi gondolat foglaltatik, és teljesen is kifejezésre is talál. »Valóságos művészi alkotások ezek, csodálatraméltó egységességgel a kis kertnek a kis épületekkel való összeolvastása tek-

teében.« Ezzel van megadva a mértéktartás, mert a kert voltaképpen az építészeti részletnek alá van rendelve, annyira, hogy a növényzet az architektonikus gondolat anyagaként szerepel. Bár ezzel szemben elismerőleg szól a cikkíró, elég óvatosan arra figyelmeztet, hogy az ezzel nyújtott tanúságok alkalmazásuk esetére nagy megfontolást igényelnek. Egészen helyesen a kertek élő és növése által folyton változó lénynek tekintti, amelynek egyik főekesége ez a változó élet. Ezt pedig állandóan nem lehet az építészeti kompozíciónak változatlan arányaiban megtartani. Az efajta, szigorú formákban alkotott kert tehát nem lehet hosszú életű és ezért nincs is gyakorlati célja; szép és jó lehet egy kiállítás tartamára, de továbbra már nem. A kerthez tehát nemcsak az építésznek, hanem a kertésznek is van köze. A cikk a végén mégis oda konkludál, hogy bár a mannheimi kerteket ne csak élvezni, hanem részeiben méltatni is és tanúságaikat a gyakorlat számára értékesíteni; akkor a kertművészetre tartós és javító hatás volna remélhető. — Hasonló tárgyat érint a Deutsche Kunst und Dekoration 10-ik számának egy cikke. A kertek az »életkultúra« egyik nemesítő tényezőjének mondja; de bevallja, hogy a mikéntre nézve a hivatottak között is még eltérők a nézetek. Szintén az egyéniség kifejezését óhajtja a kertben is látni, úgy mint a lakásban és az egész házban. Ennek a cikknek írója is az építészeti szigorú siktágot kívánja; de már a térbeli, tehát a növényi résznek alakí megoldására nézve szintén tanács nélkül áll s azt mondja, hogy még jó ideig fog tartani, míg az új kertnek mesterkéltséget és erőszakos jellegét legyőzve, az egészséges időszere továbbfejlesztése sikerül. Néhány képben kertrészletek láthatók, amelyek a szöveg bizonyítékaiképpen (?) szerepelnek.

MŰVÉSZI IPAR. A minőség-fogalomról a művészi iparban értekezik J. A. Lux a Deutsche Kunst und Dekoration 11-ik számában. A minőség — mondja cikkíró — közönségesen mellékes dolog; vagy nem ismerik, vagy mellőzik; mind a két eset baj. A művészet szempontjából pedig a minőséggel szemben tanúsított nem-törődömség amannak egyenesen kárára van. Minőségnek Lux nem is csak az anyag és megmunkálás mérvét, mikéntjét veszi, hanem a művészi alakításnak eme eszközökkel való megoldásában rejülő gondolatot. Művészi méltatásnál tehát a minőség — bármely értelemben vesszük is — döntő tényező. A cikkíró példákkal is szolgál a műipar történetéből. Panaszkodik az anyagi minőség bajairól a műipar számos ágának termelésében. A művészi ipar haladását függőnek mondja a minőségi kérdés állapotától; a minőség mindig a munka nemesítésének eredménye. — A művészi ipar alkotásainak érdeke, az alkotás szellemi tartalmának illetéktelen felhasználása ellenében már régen szükségessé tette, hogy úgy mint az irodalmi, a zenei és egyéb szerzői jogok, a művészi ipar szellemi része is törvényileg biztosítható. Történt is e tekintetben több helyen egy és más. A német művészi védőtörvény (Kunstschutzgesetz) 1907 január óta már érvényben is van, de azért van miatta nézeteltérés elég. E törvénynek a műipart érintő részét egy cikkben tárgyalja

a Kunst u. Handwerk f. é. 10-dik számában Alb. Osterrieth.

ÖTVÖSSÉG, ÉKSZER. A finom ötvösségről ritkábban akad a szemlébe való tárgy. Most is csak egy cikkről számolhatunk be: az Art et Décoration szeptemberi számában Alex. Fisher, a kiváló zománcművészről értekezik M. P. Verneuil. Fishernek sajátos művészetét találjuk méltatva most a francia művész által, aki a művésznek hódolatát fejezi ki. Fogalmazásában, kompozícióban a logikát, az anyagosság szigorú betartását emeli ki, palettájának színei tekintetében a gazdagságot és harmóniát, technika tekintetében pedig a biztonságot és a nehézségek legyőzését dicsérve. A cikket több szép kép kíséri, amely bár a színes zománcmunka jellegét persze nem adja vissza, mégis némi fogalmat nyújt Fisher alkotó képességéről és művészetéről.

SOKSZOROSÍTÓ MŰVÉSZETEK. A francia Société nationale egyik legkiválóbb tagjának munkáiból nemrég gyűjteményes kiállítást rendeztek Párisban s ennek kapcsán a Zeitschrift für bildende Kunst 11-ik füzetében most K. E. Schmidt ír a művészről: F. Bracquemond-ról és művészetéről. Bracquemond leginkább a rézkarc terén ismeretes tágabb körökben (azért említjük mi is e helyen). A víg és nyílt kedélyű művész, aki sohasem dolgozott a vásár számára, lemezeit, ha elkészültek, sohasem tartotta befejezeteknek; ez egyik egyéni vonása s gyakran ez teszi őt vonzóvá a gyűjtők előtt, akik benne a szabad, független, nem az akadémiák levegőjében megérett művészt becsülik. Bracquemond csakugyan eredeti művészegyenység; egész rézkarc technikáját önmagától tanulta; kereső és felfedező természete sok más egyébbel is megismertette, ami művészegyeniségét emelte. Cikkünkben Schmidt a művész munkáinak sorozatait megbeszélve egészében mutatja be a művészt és néhány rézkarc másolatával is kedveskedik az olvasónak. — A sokszorosító eljárások egyikének: a fotografiának szentel egy rövid cikket a Werkkunst 21-ik számában Fr. Hausen. Kiemeli a fotografiának technikai fejlődését és főleg szerepének változását mutatja, amely az utóbbi időben végement. Ma művészileg, művészi elvek szerint is kezelik a fotografiát, arcképekben, tájképekben stb. egyaránt, míg azelőtt erről szó sem volt. Fejlődés és pedig a művészet javára van tehát e téren is.

SZOBRÁSZAT. A plasztikai művészet egy nehéz és sokat vitatott kérdését: a plasztika színességét teszi szóvá H. E. Kromer a Kunst für Alle 23-ik és 24-dik számaiban. Természetesen a színnek szószólója. Elsőben a színtelenség okait, a hagyomány erejét tárgyalja és magyarázza; másodsor kiemeli a plasztikai művészetének akadályait és nehézségét. Sokat vár a festészet hatásától a plasztikai művészetre. — A szobrászművészet egy újabb egyéniségéről ír a Deutsche Kunst und Dekoration 12-ik számában Ch. Rauch. Az egyéniség C. A. Bermann, müncheni szobrász, aki a mannheimi kiállításon jelent meg legutóbb szobormunkáival. Sajátságos formalizmusának egyik főelve az, hogy a plainairizmust a tér

teljehatására és nemcsak magára a szoborműre alkalmazza. A cikk a művészi elvet és a művész egyes munkáit beszéli meg, bemutatván egyszersmind több alkotást képen is.

TEXTILMŰVÉSZET. A textilművészet legmagasabb fokú ágáról, a falikárpitokról, jobban mondva a XIX. század eleje óta a »Manufacture des Gobelins«-ben készült nagy falikárpitokról szól Jules Guiffrey-nek, a Manufacture des Gobelins igazgatójának, két cikke az Art et Décoration augusztusi és szeptemberi számaiban. Nem dicséri vagy kritizálja az intézet működését, hanem csakis képét adja az egésznek. Úgy véli, hogy a szükséges reformok kritika nélkül is be fognak következni. Jellemzi az egyes időszakok működését a század elejétől kezdve napjainkig, a nagy Gobelineket, amelyek részben már elpusztultak, fölemlíti az újabb művészneveket: Mazerolle, Ehrmann, Jos. Blanc, Jean-Paul Laurens, Édouard Toudouze, amelyekhez a tapasztalatok érdekes sorozata fűződik, s kiemeli különösen Toudouze-nak jeles működését. Elismert dolognak mondja, hogy a Manufacture már régen mutatott fel oly sikerű munkákat mint övele s a melyek a régi idők alkotásaival is versenyezhettek volna. Szép illusztrációkat is nyújt a cikk s ezzel némileg igazolja a mondottakat.

MUZEÁLIS ÜGYEK.

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM ÉS ISKOLA könyvtárába az 1906/7. évben 531-en váltottak állandóan látogatásra jogosító jegyet. Foglalkozási ágak szerint a következőképp oszlanak meg a látogatók: az iparművészeti szakkal egyetemesen foglalkozó látogatók közül volt: műszaki rajzoló (13), mérnök (6), tanár (10), tanító (4), író és hírlapíró (13).

Iparművészeti tanulmányokkal szakszerűen foglalkozó növendékek és hallgatók: iparművészeti iskolai növendék (117), más ipariskolai tanuló (91), műgyetemi hallgató (32), bölcsészethallgató (16), festőnövendék (8), mintarajziskolai és rajztanárképző isk. növendék (9), szak- és műhelyrajz és mechanikai és órási ipari isk. növendék (8).

Építészet és belső díszítéssel foglalkozó látogatók: építés (12), kárpitos (1), kárpitossegéd (2).

Szobrászattal foglalkozók: szobrászművész (12), szobrászsegéd (3), szobrásztanonc (3).

Festészettel és dekoratív festészettel foglalkozók: festőművész (15), díszítőfestő (4), kőrajzoló (1), szobafestő (3), szobafestősegéd (3), címfestősegéd (1), címfestőtanonc (2).

Grafikus és sokszorosító művészettel foglalkozók: nyomdász (1), nyomdászsegéd (3), nyomdásztanonc (3), litográfus (2).

Textil-iparral foglalkozók: szabó (2), szabósegéd (1).

Butoriparral foglalkozók: asztalos (2), asztalossegéd (7).

Nemes és más fémekkel foglalkozó iparművészek: ötvössegéd (1), vésnöksegéd (3), lakatossegéd (5), lakatos-tanonc (1).

Foglalkozásra nézve nem iparművészeti szakú látogatók: színész (2), színésznövendék (2), gépész (1), elektrotechnikus (3), orvos (1), ügyvéd (4), ügyvédjelölt (3), hívtalnok (23), gyáros (2), műszerész-tanonc (3), művezető (4), mozdonyvezető (1), rézöntősegéd (1), molnársegéd (1).

Egyetemi hallgatók és egyéb fő- és középiskolai tanulók: joghallgató (17), orvostanhallgató (5), gyógyszerész-tanhallgató (1), felső kereskedelmi isk. tanuló (10), rabbiképző intézeti tanuló (1), gimnáziumi tanuló (13), reáliskolai tanuló (10), polgári isk. tanuló (1).

A könyvtárnak az 1906/907. évben összesen 8606 látogatója volt.

A JELENTÉKENYEBB német gyűjtemények egyikéről, a Schleswig-Holsteinben fekvő Flensburgi múzeumról hoz terjedelmes és szép illusztrációkkal ékes cikket a Kunst und Handwerk folyóirat f. é. 11-ik száma, melyben Berlepsch-Valendas ismerteti a gyűjteményt. Főjellemvonása e gyűjteménynek a művészi lokális tradíció s 30 éves fejlődése alatt mindig ez szolgált zsinórmértékül. A tízenöt, teljesen berendezett szoba — interieur — az észak-német világnak ipari művészetét állítja elének, lehet mondani kerek képekben; tehát nemcsak a népies parasztművészet emlékeit, hanem a fejlettebb igényű művészet hatása alatt keletkezett is, a XVI. századtól a XIX. századig. A bútorok, bútorrészek, mennyezetek, fal-burkolások, textiltárgyak, házi eszközök, kályhák, keramikai és fémtárgyak, díszítő fal- és mennyezeti képek, kandallók, faragványok, amelyek mindmennyi tanúi egy külön, sajátos jellegű iskolának és izlés fejlődésének, összességükben gyönyörű képekben vannak csoportosítva a múzeumban. — A drezdai új iparművészeti múzeum ez év novemberében nyílik meg a nagyközönség számára. Jelenleg nagyban folyik az átköltözködés a régiből az új épületbe, amely minden tekintetben megfelelőbb lesz a gyűjtemények számára. Érdekes része lesz a múzeumnak az új épület földszintjén elhelyezendő stílusszobák sorozata, amelyeknek berendezéséhez a királyi család is tekintélyes számban adott a birtokában lévő lakosztályokból tárgyakat. Lesznek külön helyiségek a textilmunkák, a bőr-, a vasművesség és bronz számára is; a legfelsőbb emeleten pedig egyes bútoradarabok és az igen gazdag porcellángyűjtemény kap helyet. — A hamburgi néprajzi múzeum Hátsó-Indiából származó gazdag régiséggyűjteménnyel bővül, amely a bíрмаi Pagen romjaiból került napfényre; megszerzésére a hamburgi állam 72.000 koronát adott. — Washingtonban Amerikai nemzeti képtárt létesítenek, amely nagy stílusban van tervezve. — A müncheni ismeretes Schack-galleriát legközelebb máshová helyezik; ami a képek egy részére nézve ugyan előnyös lesz, de a vonzó gyűjtemény historikumát szinte megszünteti; Schack-galleria nem lesz többé. — Az Innsbruckban építendő tiroli népművészeti